

1663 Bøter

Oppover årene har folk blitt ilagt bøter for mange ulike – for ikke å si – merkelige ”foretredelser”. Det er klart at nåtidens mennesker med dagens moral og holdninger kan trekke på smilebåndet. Men vi gjør da på samme vis litt narr av våre forfedre. Det må det være rom for. Likevel kan det vitne om manglende forståelse eller manglende evne til å leve seg inn i en tid som var så totalt forskjellig fra vår egen. Faktisk er det ganske vanskelig for noen og enhver av oss å skjønne. De var verken mindre intelligente eller mindre forstandige før i tiden, men de fikk ikke noe gratis. De måtte disponere annerledes. Det skapte hierarki, respekt og disiplin på en helt annen måte enn i dag. Nødvendigheten var større – marginene så meget mindre.

I 1645 blir Tomas Torsteinson Floren født på Storfløren i Hegra, som sønn av Torstein Larsen. Denne Tomas blir i 1666 ”forvist til Kobbverket uden (utenfor) Stichtet for Leiermaal med Anne Johnsdatter med hvem han var beslægted i 3die Led – betaler derhos 24 Daler effter yderste Formue”. (Leiermål = eldre navn på samleie utenfor ekteskapet). Men også stakkars Anne fikk sin dom: ”Hun haffde gandske ingen Middel til nogen Afsoning, men er dømpet til Fiskeley”. Dette skulle tyde på at hun ble bortvist fra bygda og leid bort som arbeidskraft hos fiskeriene i Nordland.

I 1663 møter vi Ola Pedersen Frøium i Stjørdal. Han ble ilagt bøter fordi han hadde tatt ei kiste med ”gangklede” fra en Åsmund Mæla. Samtidig hadde han slått og støtt Åsmund slik at han falt. Denne Åsmund var en gammel og vanfør mann som brukte krykker. Ola på Frøian måtte betale 3 mark sølv (ca. 1 ½ rdlr) fordi han tok kista, og 2 mark sølv for overfallet. Den samme Ola ble dømt til ”faldmålsbøter” i 1670 da han ikke møtte etter stevning av Ola Mørset. Samme året ble bonden på Frøian også innstevnet av futen Lars Bastiansen for ubetalt landskyld til Værnes kirke.

I 1670 betaler Ola Kjelbergesen Havdal i Lånke ei bot på 6 rdlr – 3 ort og 8 skilling for overfall på en Mogens Skomaker, som ble forslått blå og blodig med en staur. Da Ola dør, gifter enka seg med Iver Tørrisen – som overtar Havdal. Da han så blir enkemann gifter han seg på nytt med ei Karen Andersdatter Stav, født i Malvik i 1688. Hun skulle bli gift 3 ganger – underforstått med de tre påfølgende brukerne av gården Havdal.

Så var det Peder Eriksen på Bjertem i Hegra. Han døde trolig i 1665. Det fortelles at den gode Peder i 1645 fikk 2 dlr i bot fordi han hadde forsømt sin skyssplikt. Mye tyder på at han ikke godtok bota, men stilte opp på tinget for å forklare seg. Og han hadde nok mannet seg opp. Sitat: ”Peder Eriksen Bjertem formedelst paa Tinget drucken fremkom, Truende ock slog udj Bordet for Rettens besiddere – derfor tilldømbt at bøde 5 rdlr. Ock for hans buldren og ulyder derforuden tilldømbt at bøde 3 mark Sølf til sitt Herskab”. Peter hadde nok riktig slått i bordet og klart og tydelig sagt sin mening om både den ene og den andre. Temperamentet synes å ha forplantet seg til sønnen, John Pedersen Bjertem. Han ble i 1655 tildømt 2 rdlr for å ha slått Ole Hansen Bjugan i hodet med et stykke jern.

Under lensregnskapet hva gjelder Vestre Stokkan kan en lese at en av eierne, Jens Halvorsen Stocke ”besvangret Agnes Mortensdatter, og vil hende ægte”. En annen eier av samme bruk, Ivar Olsen Hastad, som var lagrettsmann i 1673, 1690 og 1703 – ble selv dømt til bøter i 1692 ”for hans kone kom for tidlig med barn”. Mer er det ikke å si om den saken.